

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Jméno autora: Mgr. Hana Boháčová

Datum vytvoření: 16. 01. 2013

Číslo DUMu: VY_12_INOVACE_30_CJL_M

Ročník: III.

Český jazyk a literatura

Vzdělávací oblast: Jazykové vzdělávání a komunikace, Estetické vzdělávání

Vzdělávací obor: Jazyk a komunikace

Tematický okruh: Skladba

Téma: Věty jednočlenné a dvojčlenné, věty podle komunikační situace

Metodický list/anotace:

Žáci se naučí rozeznávat věty jednočlenné a dvojčlenné, budou poznávat věty podle komunikační situace, tj. oznamovací, tázací, práci apod. Možno využít jako procvičování a opakování učiva, zvláště ve 4. ročníku.

VĚTA DVOJČLENNÁ

Můžeme rozdělit na:

část podmětovou a přísudkovou

Podmět je:

- × **Vyjádřený** (může být jakýkoli druh slov)
- × **Nevyjádřený** (poznáme z větné souvislosti nebo tvaru slovesa)
- × **Všeobecný** (někdo, nějací lidé)

VĚTA JEDNOČLENNÁ A VĚTNÉ EKVIVALENTY

Chybí část podmětová nebo přísudková

1. **Věta jednočlenná** – má **pouze část přísudkovou**; vyjadřuje nejčastěji přírodní jevy, duševní a tělesné stavy.
2. **Větný ekvivalent** – **základem je jméno, infinitiv, příslovce, částice, citoslovce**; mají stejnou funkci jako věty, ale nemají větnou stavbu = přísudek

Jednočlenné věty se dříve nazývaly jednočlenné věty slovesné a větné ekvivalenty jednočlenné věty neslovesné nebo jmenné.

URČETE, ZDA SE JEDNÁ O DVOJČLENNOU NEBO JEDNOČLENNOU VĚTU ČI VĚTNÝ EKVIVALENT

Zmrzli. Mrzne už celý týden. Dnes v noci bylo dusno. Letošní léto je dusné. Pomalu se stmívá. Byli přijati na vysokou školu. Počasí se zhoršilo. Změnil se. Byl vyvolán učitelem. Hoří. Jsi výborný! Výborně! Krade! Krádež! Děkuji vám. Vrah! Je zloděj. Konečně. To je konec. Pozor! Konečně je tu. Děkuji. Milost! Máme hlad. Už nesněží. Čekají na autobus. Udělalo se mu špatně.

RĚŠENÍ

D, j, j, d, j, d, d, d, d, j, d, Ve, d, j, d, Ve, d, Ve, d,
Ve, d, d, Ve, d, j, d, j.

VĚTY PODLE KOMUNIKAČNÍ SITUACE

× Oznamovací

× Tázací

× Rozkazovací

× Přací

PSANÍ INTERPUNKCE ZA VĚTAMI

Tečka se píše za větou oznamovací, práci nebo rozkazovací.

Otazník za větou tázací.

Vykřičník za větou zvolací a za rozkazovací nebo práci, jestliže to chceme zdůraznit, nebo je-li rozkaz vyjádřen infinitivem slovesa.

URČETE VĚTY PODLE KOMUNIKAČNÍ SITUACE VYHLEDEJTE ZÁROVEŇ PODMĚT A PŘÍSUDEK, POPŘ. VĚTU JEDNOČLENNOU A DVOJČLENNOU

Jak se máš? Kéž už by skončil! Ať žije Pepa!
Vstaň! Půjdem do kina. Přijďte k nám zítra. Proč
se mnou nemluvíš? Půjdete večer domů. Už zase
sněží. Pojed'te s námi na výlet. Můžete tady
zůstat. Zůstaňte tady. Kéž bychom tu mohli
zůstat! Vstávat! Vypadni!

Zamyslete se, zda by za některými větami mohla
být jiná interpunkce a jak by se změnil význam.

ŘEŠENÍ

Tázací, práci, zvolací, rozkazovací, oznamovací,
rozkazovací, tázací, oznamovací, oznamovací,
oznamovací, oznamovací, rozkazovací, práci,
rozkazovací, rozkazovací.

Např. Půjdeme dnes do kina? – tázací

Půjdete večer domů? – tázací

Liší se i v mluveném projevu – intonací.

CITACE, ZDROJE A LITERATURA

- ✖ MELICHAR, Jiří; STYBLÍK, Vlastimil. *Český jazyk*. Praha: Fortuna, 2009, ISBN 80-7168-892-4.